

УДК: 378.016:63

С.Б. ЛІТВІНЧУК

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методики професійного навчання
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-АГРАРІЇВ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Зміни, які відбуваються в аграрній освіті, тісно пов'язані з реформуванням сільського господарства – галузі, що знаходиться в складному становищі. За таких умов навчальна діяльність в аграрних закладах освіти повинна бути спрямована на пошук ефективних шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців, забезпечення трансформування навчально-пізнавальної діяльності студентів у професійну з відповідною зміною потреб, мотивів, цілей. Отже, на сьогоднішній день перед навчальними закладами стоїть завдання постійного пошуку нових форм, шляхів і засобів органічного поєднання професійної підготовки майбутніх фахівців із формуванням у них глибокого наукового світогляду, високої професійної культури, справжньої інтелігентності. Невирішеним залишається питання модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців аграрного сектору України в умовах економічних викликів.

Мета дослідження – за результатами дослідження закономірностей розвитку сучасного аграрного виробництва та розробки завдань й аналізу деяких питань теорії навчання, професійної підготовки майбутніх фахівців аграрних закладів освіти, виділено необхідні провідні напрями удосконалення

означеної підготовки спеціалістів аграрного сектору України в умовах викликів сьогодення.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Основним джерелом визначення і нагромадження достовірних даних для цього є вивчення стану і перспектив розвитку сільськогосподарського виробництва, професії та пов'язаних з ними галузей наукового знання. Доцільно виходити з того, що конкретні зміни, які необхідно внести у зміст професійної підготовки майбутнього фахівця, носять принциповий характер і обумовлені процесами, що відбуваються у сфері сільськогосподарського виробництва під впливом новітніх досягнень науки і техніки. Науково-технічні основи професії опосередковуються у процесі навчання змістом конкретних дисциплін. У циклі технічних дисциплін реалізується зміст професійної підготовки майбутнього інженера-механіка, що відповідає сучасним вимогам аграрного виробництва та відображає необхідний рівень наукових знань.

Процес професійної підготовки починається з формування загального уявлення про професію, розвитку інтересу, спрямованості до професії, потім здійснюється набуття необхідних знань, умінь та навичок, здатності їх реалізувати в конкретних умовах професійної діяльності, формування професійно важливих якостей особистості та позитивного ставлення до обраної спеціальності.

Потреба сільськогосподарського виробництва у спеціалістах сучасного рівня зумовила інтерес до проблеми готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності, зокрема до питань змісту, технології формування та діагностики рівня готовності майбутніх інженерів-механіків при вивченні технічних дисциплін.

Слід зазначити, що формування майбутнього фахівця в умовах становлення на селі нових економічних відносин повинно проходити в напрямі більшої універсализації, здатності молодшої людини за необхідності визначити пріоритет своїх знань, умінь і навичок для подальшого їх розширення і поглиблення залежно від спрямування своєї професійної діяльності. Сучасний фахівець повинен володіти умінями, прийомами і методами впровадження передової технології, забезпечувати оптимальний режим роботи виробничого устаткування, постійно поглиблювати знання з економіки, права, менеджменту, маркетингу, вміти організовувати юридичні відносини з господарствами; мати організаторські здібності, займатися підприємницькою діяльністю, володіти комунікативними якостями в роботі з людьми та економічними підходами до організації господарської діяльності. Таким чином, "... практика поглибленого розподілу праці в сільському господарстві і відповідна їй система підготовки вузькоспеціалізованих працівників себе вичерпала" [1, с. 107]. Саме в цьому вчені вбачають причину відчуження сільських працівників від землі, втрату ними самостійності.

Отже, на землі повинні працювати творчі та ініціативні люди, які вміють вирощувати сільськогосподарську продукцію, переробляти та реалізовувати її; це працівники з універсальною професійною підготовкою, які вміло виконують не тільки доручені завдання, а й самостійно приймають рішення з широкого кола питань, поєднуючи в собі функції виконавця, організатора і управління. За таких умов викладач не просто передає наукову інформацію, а й забезпечує професійну самореалізацію особистості.

Особливостями навчально-виховного процесу аграрних закладів освіти є їх професійна спрямованість і тісний зв'язок із сільськогосподарським виробництвом та досягненнями науки і техніки в цій галузі. Вивченням таких особливостей та багатьох інших проблем, на нашу думку, має займатися окремий розділ педагогіки, а саме: аграрна педагогіка.

Значною мірою зв'язок науки і сільськогосподарського виробництва проявляється при вивченні циклу технічних дисциплін, який забезпечує теоретичну і практичну основу професійного становлення майбутнього інженера-механіка. В сучасних умовах зміст професійної підготовки представляє сукупність дидактично відібраних, систематизованих на основі сучасних наукових положень відповідних наук, сконцентрованих навколо важливих проблем спеціальності. Вивчення курсу технічних дисциплін повинно забезпечити майбутньому фахівцю частку професійної підготовки з отриманням фундаментальних знань, умінь та навичок, що дадуть йому можливість швидко адаптуватися в умовах сільськогосподарського виробництва, котрі постійно змінюються, та ринку праці.

В умовах сучасного сільськогосподарського виробництва знання технічних дисциплін набувають практичного значення у професійній підготовці майбутніх фахівців. Вони спрямовані на "... розробку вивчення загальних принципів, законів використання та методів побудови і функціонування технологічних систем на основі пізнаних властивостей і законів природи для задоволення суспільних потреб, що з'явилися у підвищенні ефективності практичної діяльності людей" [2, с. 128]. Отже, технічні дисципліни включають в себе знання про способи застосування природних і технічних законів з метою досягнення цілей майбутньої професійної діяльності та уміння користуватися ними. Ці знання, уміння та навички мають спрямований практичний характер і безпосередньо пов'язані з професійною підготовкою майбутніх інженерів-механіків в аграрному закладі освіти.

Призначення технічних дисциплін, до яких входять теоретична механіка, опір матеріалів, деталі машин і механізмів та інші навчальні дисципліни, на думку ряду авторів, полягає в тому, що вони є теоретичною базою для вивчення спеціальних дисциплін певного профілю. "Завдання технічних дисциплін у технікумах і вищих закладах освіти, – пише П.І. Ставський, – дати студентам науково-технічні основи певного кола технічних професій" [3, с. 11].

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Спеціальний цикл дисциплін формує знання, уміння і навички, що відповідають конкретним професійним функціям майбутнього інженера-механіка, і повинен бути заключним етапом процесу підготовки майбутніх фахівців, на якому знання, здобуті за весь період навчання, з'єднуються в єдину систему метазнання, пов'язаного із конкретною спеціальністю.

Отже, сучасний майбутній фахівець повинен не лише володіти своєю професією, а й орієнтуватися в сучасних складних політичних, економічних та соціальних проблемах, уміти аналізувати, прогнозувати та оцінювати наслідки своєї професійної діяльності в соціальній сфері.

Це зумовлює необхідність удосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти з метою виховання його не лише як майбутнього спеціаліста агропромислового сектору, а і як розвиненого, освіченого, духовно багатого фахівця.

Список літератури:

1. Лузан П.Г. Формування активності студентів у навчанні / П.Г. Лузан, А.І. Дьомін, В.І. Рябець. Київ: Вища школа, 2012. 190 с.
2. Лазарев В. Когда работа не теряет ценности / В. Лазарев // Народное образование. 2009. № 9. С. 128-131.
3. Ставский П.И. Соединение обучения с трудом как проблема педагогики / П.И. Ставский // Школа и производство. 2012. № 9. С. 8-11.